

Na venkově pro venkov

Do června probíhá patnáctidenní vzdělávací cyklus zaměřený na rozvoj venkova a podnikání.

Neznámá historie

Povídání s archeoložkou Zuzanou Pančíkovou nejen o Bořitově.

Pivovar buduje

V Černé Hoře vzniká ze staré sladovny hotel pro náročné, jediný v regionu.

Doma v MORAVSKÉM KRASU

Noviny pro milovníky Moravského krasu, jeho přírody a lidí.

Představili jsme se na Zemi živitelce

Na 35. ročníku veletrhu Země živitelce 2008 v Českých Budějovicích se letos poprvé představilo i partnerství místních akčních skupin Moravská brána do Evropy – MAS Moravský kras (koordinátor značky MORAVSKÝ KRAS – regionální produkt®), MAS Moravská cesta a MAS Regionu Poodří (koordinátor značky MORAVSKÉ KRAVAŘSKO regionální produkt®). Expozici mohli návštěvníci najít v pavilonu F3, který byl věnován prezentacím místních akčních skupin z celé republiky.

„Zájem o místní produkty byl velký, i když k dispozici byly převážně jen propagační texty. Zato ti, kteří ochutnali plíšňový sýr Niva extra z Otínovsi, která nese označení MORAVSKÝ KRAS – regionální produkt®, byli doslova nadšeni. Úspěch měla například i biofarma z Pálavy,“ upřesnil manažer MAS Jozef Jančo. Dodal, že stánek navštívili i ministr pro místní rozvoj Jiří Čunek. Dalším vystavovatelem z Moravského krasu byl v samostatné expozici pouze Pivovar Černá Hora. I jeho výrobky mají certifikát MORAVSKÝ KRAS – regionální produkt®.

MAS podepsala dohodu s polskými partnery

Začátkem prázdnin se v Rudici u příležitosti Slavností železa sešli zástupci Místní akční skupiny Moravský kras, kteří pozvali i své partnery z MAS Moravské Kravařsko a Moravská cesta. Společně přivítali také zástupkyně akční skupiny z polské oblasti Dolina Baryczy. Hovořili o další vzájemné spolupráci a budoucích společných programech.

„Už na podzim se chystají společné projekty pod názvem Spolupráce v rámci programu Leader a programu rozvoje venkova. Proto je důležité hledat společné cíle, abychom mohli využít finanční prostředky, které na jejich realizaci Evropská unie nabízí. Taková setkání jsou příležitostí k předávání zkušeností a hledání společných aktivit, které obohatí každý ze zúčastněných regionů,“ uvedl manažer Místní akční skupiny Moravské Kravařsko pro region Poodří Oldřich Usvald. Závěr tohoto setkání patřil oficiálnímu podpisu partnerské smlouvy mezi MAS Moravský kras a Dolina Baryczy.

Strategický plán je hotový

Místní akční skupina Moravský kras letos pracovala na Strategickém plánu LEADER. Od května do září proběhla čtyři veřejná projednávání, v průběhu nichž účastníci dospěli ke stanovení tak zvaných fíčí plánu (tematických okruhů), stanovili harmonogram výzev, zpracovali finanční plán i monitorovací indikátory a další nutné dokumenty. Strategický plán LEADER nese název Nové výzvy a nové příležitosti pro Moravský kras a vychází z integrované územní strategie rozvoje nazvané Otevíráme Moravský kras, kterou MAS Moravský kras zpracovala už vloni.

„Je jasné, že hlavním prostředkem ekonomického posílení našeho regionu je rozvoj cestovního ruchu. Vedle jednoznačných atrakcí, k nimž patří Moravský kras a jeho jeskyně, se zde nachází celá řada přírodních rezervací, drobných památek jako jsou zámky, zříceniny hradů, sakrální stavby, větrné mlýny, keltská oppida, arboreta a další. Na tomto území je řada naučných stezek, ale i muzeí a dalších turisticky zajímavých míst,“ říká manažer MAS Jozef Jančo. Dodává, že v plánu je i značný

prostor pro rozvoj agroturistiky, hippoturistiky a pobytové turistiky.

MAS Moravský kras bude v případě schválení plánu ministerstvem zemědělství od roku 2009 do roku 2013 podporovat projekty v rámci sedmi fíčí neboli skupin opatření. Budou zahrnovat investiční akce do hodnoty dvou milionů. O finanční prostředky se mohou zajímat organizace a podniky se sídlem na území mikroregionů Moravský kras, Dražanská vrchovina, Časnýř, Černo-horsko a Protivanovsko.

1. Příležitost pro objevy

Budování pěších tras, vinařských stezek a hippostezek. Podpora je určena na vybudování rekreačních tras, pořízení směrových tabulí a značek, odpočinkových míst nebo na výsadbu zeleně.

2. Příležitost pro dědictví

Obnova a zhodnocení kulturního dědictví venkova. Okruh zahrnuje péči o historické, architektonické a technic-

ké dědictví. Není zapomenuto ani na zapojování veřejnosti do ochrany a péče o toto dědictví. Prakticky je možné finance získat například na obnovu drobných památek jako jsou kapličky nebo boží muka. Lze je využít na revitalizaci historických parků, zahrad, alejí i vzácných stromů, kulturních prvků vesnic a venkovské krajiny. Bude podpořeno i budování nových stálých výstavních expozic a muzeí s vazbou na místní historii, zajímavosti, kulturní a umělecké aktivity a tradiční lidovou kulturu.

3. Příležitost pro poznání

Zaměřeno na podporu cestovního ruchu. Místní akční skupina podpoří budování malokapacitních ubytovacích zařízení, to je do šedesáti lůžek, a to jak novou výstavbu, tak i přestavbu staršího objektu. Dává prostor pro vznik půjčoven sportovních potřeb. Podpoří i sportovní a společenské akce na nových či obnovených plochách jako jsou venkovní hřiště nebo v upravených budovách.

Pokračování na straně 4

Nová stezka má jedenáct panelů

Koncem září byla otevřena nová pěší trasa s názvem Pěší trasa Vilémovice – brána do Moravského krasu. Vede z obce až k hornímu můstku nad propastí Macochou. Za úspěšně završeným projektem stojí občanské sdružení Včela pro Moravský kras, s jeho zpracováním pomohla Místní akční skupina Moravský kras. Budování stezky s jedenácti zajímavými panely financovala Evropská unie přes Státní zemědělský intervenční fond.

„Jednotlivá zastavení jsou rozdělena do tří okruhů. Jeden se věnuje turistice. Protože Vilémovice jsou krasová obec ležící v povodí Punkvy, seznamuje se specifiky kraje a unikátními krasovými jevy. Druhé je včelařské téma, které je alfou a omegou našeho žití. Výrobky sdružení Včela pro Moravský kras jsou nositelem značky Moravský kras – regi-

onální produkt®, proto je několik panelů věnováno i dalším výrobkům s tímto certifikátem. Na dalších se představuje sama obec Vilémovice se svým multifunkčním obecním domem a unikátním speleomuzeem,“ řekla jednatelka sdružení Eva Zígalová.

Současně se stezkou vzniklo i veřejné odpočinkové místo nedaleko od vilémovické návsi, přímo u občerstvení Včelka, kde si zájemci mohou koupit nejen včelařské produkty, ale i řadu dalších regionálních produktů. Právě tady se na panelech seznámí s nezastupitelným významem včel pro náš život, dozví se, jak vypadá včelařský rok nebo za co všechno tomuto pracovnímu hmyzu vděčíme.

Není bez zajímavosti, že při otevření této stezky byl odstartován i první ročník Běhu naděje na podporu onko-

logie a lidí nemocných rakovinou, který navazuje na známé Běhy Teryho Foxe. Zúčastnila se ho padesátka aktivních běžců a i přes málo příznivé počasí se akce vydařila. I za organizaci tohoto běhu stálo občanské sdružení Včela pro Moravský kras.

Střípky odjinud

Dvě zbrusu nové regionální značky

Neuvěřitelně rychle byly také zavedeny dvě nové regionální značky – v Polabí a v Podkrkonoší. V obou regionech už mají vytvořená loga a finální pravidla značení a právě tam začíná výběr prvních žádostí. Ve jmenovaných regionech značky zavedly a koordinují místní akční skupiny – v Polabí je to MAS Podlipanská a v Podkrkonoší MAS Podchlumí.

Novým značkám přejeme do dalšího období hodně zdaru.

Na Šumavě udělují značku také službám

Po roce příprav začali na Šumavě udělovat značku ubytovacím a stravovacím zařízením. Označení ŠUMAVA originální produkt® na restauracích, hospůdkách, kempech, hotelech, penzionech či ubytování v soukromí zaručí, že zařízení je kvalitní, šetrné k životnímu prostředí a jedinečné ve vztahu k Šumavě – tedy že nabízí vždy „něco navíc“. Prvním nositelem značky se stal Hotel Jenišov, dále Aparthotel Šumava 2000 a Penzion Horská Kvilda.

Více informací získáte na www.regionalni-znacky.cz.

Sdělte nám svůj názor na značení!

Značení místní produkce se všude úspěšně rozvíjí. Vždyť v osmi stávajících regionech už bylo dohromady uděleno 178 certifikátů!

Značky se postupně dostávají do povědomí turistů i místních obyvatel a pro nás, koordinátory projektu, jsou velmi důležité vaše názory na značení. Proto bylo na www.domaci-vyroby.cz spuštěno diskuzní fórum a anketa. Vyjádřit se mohou výrobci, spotřebitelé, zákazníci i zástupci prodejních míst. Neváhejte a pište nám své návrhy, nápady, rady, připomínky, dotazy či postřehy. Na názory veřejnosti na regionální značky se ptáme také v naší anketě.

Prosím, hlasujte a přispějte tak k našemu malému průzkumu. Děkuje.

www.domaci-vyroby.cz

Pokračování rubriky na straně 6

Bořitov v proměnách času

Bořitov leží při západním okraji údolí Boskovické brázd. Ta vznikla v prvohorách jako obrovská puklina při horotvorných procesech, kterou postupně vyplnily nánosy. Zde má původ zemědělská půda, kterou již více než sedm tisíciletí využívají místní obyvatelé.

„Kdybychom měli možnost prohlédnout si postupně všechny archeologické nálezy z lokality kolem Bořitova, jako film by se před námi promítla historie od nehlubšího pravěku až po současnost,“ říká archeoložka Zuzana Pančíková z Muzea Boskovicka a dodává, že jednoduchý nástroj, vyrobený osekáním říčního valounu, nalezený přímo v dnešním vstupu do mateřské školky, možná patřil neandrtálcům.

Když skončila doba ledová, do kraje pronikli první zemědělci z Předního východu, to bylo před více než sedmi tisíci roky. Stavěli první pevné domy, znali výrobu textilu a keramiky. Právě ta dává často jméno střídajícím se kulturám: kultura s lineární keramikou, s vypíchanou keramikou, a moravskou malovanou keramikou. Z pozdní doby kamenné jsou známá naleziště patřící kulturám s nálevkovitými poháry, s kanelovanou keramikou a s jevišovickou keramikou, kultura se zvoncovitými poháry nebo šňůrovou keramikou.

K archeologicky zajímavým patřil objekt kultury se zvoncovitými poháry, prozkoumaný v roce 1974 Jaroslavem Ondráčkem. V sídlištním objektu větších rozměrů se podařilo nalézt předměty denní potřeby lidí z pozdní doby kamenné: velké množství střepeň nádob, mezi nimi celé kusy krásně zdobených zvoncovitých pohárů, hliněné lžice a naběračky, zvířecí kosti jako zbytky potravy, uhlíky z ohně, textilní přelisy, kamenné nástroje a čepelky. K nejzajímavějším patří součásti bojové výbavy, které byly pro toto etnikum bojových nomádů – lukostřelců – charakteristické: nátepní destička s otvory broušená z kamene, která chránila žíly před zpětným nárazem těhvy luku. K výbavě lukostřelce patřily také luky a šípy. Jejich umně opracované hroty také známe z nálezů.

Nastala doba bronzová a starší doba železná. V tomto období u nás žili nositelé kultury lužických popelnicových polí. Dokazují to žárové hroby nalezené již v 19. století.

V pozdní době bronzové a ve starší době železné byl osídlen a opevněn i Malý (Holý) Chlum. Pod jeho úpatím stála i víceúčelová dílna z 6. století př. n. l., kde se odlévaly bronzové náramky. Rovněž se zde pražila místní železná ruda.

Později bychom se na Bořitovsku setkali s Kelty. Tito zruční řemeslníci a šikovní obchodníci dovedli plně využít nerostné a rudné bohatství kraje. Využívali hrnčířský kruh a používali zlaté a stříbrné mince. „V katastru Bořitova a v jeho blízkosti se podařilo objevit zatím nejhustší síť keltských osad a dvorců na Moravě. Důležitým faktorem pro tak husté osídlení z této doby je nerostné bohatství oblasti. Keltové využívali zdroje železné rudy, dokladem jsou hutnické dílny, ale pracovali také s barevnými kovy. Kovolitecké a šperkařské dílny z „Písků“ či „Mezichlumí“ zpracovávaly bronz a zlato (objeven byl odlévací tyglík se zbytky zlata). K řemeslné výrobě se vázal i obchod. Dokládají to předměty dopravené z velké dálky, získané výměnou za produkty místních dílen, jako například malovaná keramika či držadlo bronzového zrcadla pocházející z jižních částí Evropy,“ připomíná boskovická archeoložka.

Nový letopočet ohlašuje příchod Germánských kmenů. Nejstarší nálezy pocházejí z 2. stol. 5. století je známo jako doba stěhování národů a k nám přicházejí první slovanské kmeny. Dostáváme se do časného středověku, kdy vzniká základ dnešní populace.

Pomyslný film o historii Bořitova nás zavádí do období Velké Moravy. Je konec 8. století a vznikají nové vsi. Svědčí o tom nálezy dokládající železářskou výrobu. V trati Zádvoří a Niva byla z této doby prozkoumána kovárna a tavicí pec. Na začátku 10. stol. však nové osady opět zanikly. Nově však byla v té době založena osada na ostrožně „farského kopečku“ a na přilehlém pravém břehu Lysičky pod ním. Zde tedy vznikl základ dnešní vsi. Ta byla ve vlastnictví místního vladyckého rodu.

Dostáváme se do 12. století. Vlastník vsi nechal ještě před jeho koncem postavit uprostřed osady kostel, věž a kněžiště byly přistavěny až mnohem později. Nejbližší plocha okolo kostela byla zastavěna, pohřbíváno se na poměrně prudkém severním svahu.

Velmi skromné historické prameny se o Bořitov zmiňují až poměrně pozdě. K roku 1173 je datováno svědectví bratrů Věslava a Jakuba z Bořitova, zápis o něm byl učiněn až roku 1240, ale to byla celkem běžná praxe dodatečně písemně podchyvat většinou právní úkony učiněné dříve ústně.

Bořitov a jeho okolí je vlastně názornou učebnicí historie, a tak není divu, že se zde vystřídala celá řada historiků a archeologů. Jejich snahy podporoval už kníže Salm, svůj zájem o této lokalitě soustředil i Jindřich Wankel, v roce 1888 zde působil známý badatel Jan Knies, který tehdy učiteloval v Blan-

sku, archeologický výzkum pokračuje do dnešní doby.

Většina nálezů z Bořitova a okolí je dnes uložena v depozitáři Muzea Boskovicka. Nejzajímavější předměty jsou vystaveny ve stálé expozici. Starší nálezy jsou uschovány v Moravském zemském muzeu a v Ústavu archeologické památkové péče v Brně.

Bořitovskou dominantou je kostel sv. Jiří stojící na nevysokém návrší, kde bývalo pohanské obětiště. Není jasné, zda vznikl koncem 12. či začátkem 13. století.

Věž podle nápisu na kříži nese letopočet 1305. Při úpravách v roce 1874 byly pod vápennou omítkou objeveny staré nástěnné malby. Bylo prokázáno, že jejich vznik je nutno položit do dvou období. „Postava sv. Kryštofa s Ježíšem na jižní straně lodi je malba románská z druhé čtvrtiny 13. století a je jednou z nejstarších u nás,“ upozorňuje historička na málo známou skutečnost. Ostatní malby v presbytáři a na severní straně lodi pocházejí z doby stavebních úprav kostela ukončených v roce 1480.

Stěny presbytáře pokrývají temperové malby ve třech páslech nad sebou s náměty ze života sv. Jiří, na západní straně je vymalován Zápas s drakem, nad tím výjev Posledního soudu, čelní stěnu zdobí scény Mučení sv. Jiří a jižní stěnu výjevy ze života Kristova. Navštívení a Narození Marie je znázorněno na straně severní. Boční kaple je vyzdobena malbou sv. Mikuláše s donátorem. V roce 1913 proběhly další větší úpravy. V průčelí chrámu bylo nalezeno původní okno v gotickém slohu, jehož rozbitá a zazděná žebra a skla byla pečlivě srovnána, bylo obnoveno původní okno s obrazem sv. Jiří. Zatím posledními úpravami prošly fresky před třiceti lety.

Barvínek pečuje o mokřadní louky

Péče o mokřadní louku s asi pěti sty kvetoucími prstnatci májovými se již stala nedílnou součástí ročního plánu občanského sdružení Barvínek z Podomí. Rostlinku, kterou před několika lety znal málokdo, nyní mnozí členové obdivují až hýčkájí, příležitostně o ní vyprávějí svým známým. Srpnové kosení, letos již desátou sezónu, provádí z bezpečnostních důvodů vždy omezený počet brigádníků, letos to bylo pět sekáčů. Poschlou trávu pak další dobrovolníci v několika etapách shrabali a odklídili z rezervace. Již druhým rokem ji dávkujeme k dispozici místnímu zemědělci.

„V říjnu ještě přijde na řadu přežání vzrostlých výmladků olšin, podle plánu péče byly zredukovány o další třetinu. Získané dřevo poslouží obyvatelům Barvínekovského srubu,“ vysvětlila předsedkyně sdružení Marie Zouharová.

A proč se vlastně Barvínci každoročně pouští do takového práce? Stud-

nické louky jsou jedním z nejmladších chráněných území na území Drahanáské vrchoviny. Místo s meandrujícím potokem a břehovým porostem olše lepkavé a obklopené podmačenými loukami je domovem mnoha ohrožených druhů mokřadních rostlin a živočichů. Za všechny jmenujme početnou populaci orchidejovité rostliny prstnatce májového, prvosěnky vyšší nebo suchopýru úzkolistého. Hlubší tůň a řehy naplněné vodou slouží k rozmnožování řady druhů obojživelníků. Jediné pravidelným kosením luk se může podařit zachovat vzácnou druhovou skladbu.

Občanské sdružení Barvínek pečuje ještě také o Přírodní památku U Zlíbku s výskytem českého endemitu – hořečku českého. Lokalita se nachází nedaleko obce Protivanov v centrální části Drahanáské vrchoviny.

Marie Zouharová,
předsedkyně sdružení

Jarmark produktů z Moravského krasu

Odborná komise udělila už sedmnácti výrobkům označení Moravský kras – regionální produkt® a poskytla jim právo používat známé logo s modrou kapkou. Příležitost setkat se s nimi budete mít možnost v sobotu 6. prosince sále kulturního domu v Jedovnicích. Tam se od 8 do 16.30 hodin uskuteční 1. Jarmark produktů z Moravského krasu, a to společně s již 12. vánočním knižním jarmarkem, který má už svou bohatou tradici.

„Poprvé se regionální výrobky v menší míře představily na jarním knižním jarmarku. Zájem lidí nás inspiroval k založení tradice. Bude příležitost dozvědět se nejen o značení výrobků, jeho poslání a pravidlech, ale především bude možné některé z nich ochutnat a koupit si předvánoční dárky k vánocům,“ říká Leoš Blažek, iniciátor jarmarku.

Vychází mapa Lesnického Slavína

Křtínský Školní lesní podnik Masyřkův les Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity vydává novou mapu Lesnického Slavína. Veřejnosti bude představena v polovině října a pak bude k mání nejen prostřednictvím ŠLP, ale i na obvyklých místech, kam si pro mapy chodíte.

Školní lesní podnik letos slaví pětadesáté výročí svého založení a mapa, která bude sloužit nejen jako školní

pomůcka pro studenty, ale i turistům a milovníkům lesa, je vydána právě k příležitosti. Autoři Jiří Truhlář, Pavel Mauer, Ivan Balák a Pavel Vrba do ní zahrnuli nejaktuálnější stav Lesnického Slavína, cesty značené pro turisty i cyklostezky, nechybějí ani lesní cesty s jejich pojmenováním. Mapa vychází v nákladu 30 000 výtisků a je v české a anglické verzi.

NA VENKOVĚ PRO VENKOV

Vzdělávací akce MAS Moravský kras pro podzim 2008 až jaro 2009

Místní akční skupina Moravský kras připravila od podzimu do června příštího roku cyklus patnácti vzdělávacích akcí pro obyvatele regionu, jenž je zaměřen na rozvoj venkova a podnikání na venkově. Cyklus se koná v rámci projektu Na venkově pro venkov.

Akce jsou vždy dvouhodinné. Začínají v pátek odbornými přednáškami v sídle místní akční skupiny ve Sloupě a pokračují v sobotu exkurzí na tak zvaných modelových lokalitách v regionu.

První přednáška se konala hned na začátku září a byla věnována tématu Ochrana povrchových a podzemních vod. Zúčastnili se jí studenti Střední školy vinařské a středního odborného učiliště zahradnického z Valtic, kteří se zaměřují na obor tvorba životního prostředí. Na sobotní exkurzi přišli i další zájemci z řad veřejnosti, děti i dospělí. Svezli se koněbusem, seznámili se s některými krasovými útvary. „V Moravském krasu je krásně, musí se chránit,“ řekl student třetího ročníku Jakub Šmíd, který by rád v budoucnu pracoval ve správě některého národního parku.

Tématu Využití obnovitelných zdrojů a úspory energie na venkově byla věnována druhá část cyklu. V Moravském krasu se větrná energie využívala již před staletími. Dříve tam stálo patnáct větrných mlýnů. Účastníci exkurze navštívili jeden z nich a rovněž větrnou elektrárnu v Drahaněch. Seznámili se s bioplynovou stanicí a dalšími alternativními zdroji energie na venkově. Zajímavé byly informace o tom, jak a kde se dá ušetřit za energii.

Myslíte si, že venkov už není to, co býval, že se ztratily třešně, na kterých jste si hráli v mládí, že zmizely jabloně sady? Tématu Ekologicky šetrné pěstování ovocných dřevin na kmenových tvarech se věnovala třetí část cyklu, zaměřená na poznání starých odrůd nočních dřevin. Exkurze zaměřila do nádherných starých ovocných sadů na Kunštátsku a Letovicku a přinesla informace o tom, kde se dá koupit Jadernička moravská, Panenské české nebo Matčino jablko.

Zdá se vám, že témata odborných přednášek a exkurzí byla skutečně zajímavá? Můžete se jich zúčastnit i vy.

Co nabízíme v dalších termínech?

Využití přírodních materiálů ve stavebnictví

Termín 17. a 18. října

Nepálená hlína – v minulosti jeden z hlavních používaných materiálů, v posledním století opovrhovaný, v současné době zažívá svou renesanci. Důvodem je jeho energetická nenáročnost při výrobě, snadná dostupnost, bezodpadová technologie, snadná recyklovatelnost po dožití. Stejně významné je i příznivé působení na zdraví člověka. Na akci se dozvíte i o využití dalších přírodních materiálů jako dřevo, kámen, sláma, vlna, len, konopí a navštívíte lokality se zachovalými stavbami z vápencových kamenů nebo unikátní hliněné stavby v Rostěnicích a Lysovicích.

Šetrné a trvale udržitelné lesnictví

Termín 7. a 8. listopadu

Víte, že kousek od Brna se zachovaly bez zásahu celé komplexy lesa a porosty s přirozenou skladbou dřevin? Hospodaří na nich MZLU v Brně a její Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny. Od renomovaných odborníků se dozvíte o jemnějších způsobech obhospodařování lesa s minimálními holosečnými prvky a s využitím přirozené obnovy. Toto podrobné hospodářství se daří s úspěchem realizovat u buku a dubu, na kyselých stanovištích i v porostech smrkových. Seznámíte se i s pozoruhodným pokusem o převod na les výběrný. Navštívíte i unikátní Lesnický Slavín a arboreta.

Výstavba nových a rekonstrukce stávajících energeticky úsporných domů

Termín 21. a 22. listopadu

Jak má vypadat dům 21. století? Je nesporné, že mimo jiné se bude jednat o dům pěkný a zdravý, který nebude škodit svému okolí, ať už svým vzhledem, exhalacemi nebo zbytečnou spotřebou energie pro svůj provoz. Bude využívat energie z použitých stavebních materiálů? V tomto pohledu jsou pasivní domy z přírodních materiálů optimální. Dozvíte se nejenom, jak se navrhují, ale spolu s lektory navštívíte i kolik z nich.

Šetrná turistika v přírodně cenných územích a vesnická ekoturistika

Termín 9. a 10. ledna 2009

Agroturistika, prázdniny na venkově, ekoturistika, že jste to již někde slyšeli? Pojďte se s námi podívat na několik farem. Dozvíte se, jak začínaly, v čem měly potíže a co jejich provozovatelům dalo podnikání v cestovním ruchu na venkově. Určitě to bude pro vás impuls, jak začít podnikat, nebo jednoduše zkusit požitky z prostého venkovského života, rozkvetlých luk, vůně domácího chleba, chuti čerstvého mléka, nejlepšího oleje, vína či právě natrhaného ovoce při pobytu na farmě.

Využití a zpracování odpadů na venkově

Termín 23. a 24. ledna

Nevíte kam s bioodpadem? Přijďte si pro užitečné rady a nápady, jak efektivně a nenáročným způsobem založit společné komunitní a domovní kompost. Komunitní kompostování představuje jednoduchý a levný způsob využití odpadů. Svě uplatnění nachází v místech, kde žije komunita lidí, kteří nemají možnost domácího kompostování. Na školní zahradě, v zahrádkářské kolonii, v chatové osadě, v malé části obce či ve dvoře činžovního domu – tam všude lze založit komunitní kompost, využívat bioodpady a získat kvalitní organické hnojivo – kompost. Navštívíte také kompostárnu a bioplynovou stanici.

Nové možnosti podnikání na venkově

Termín 6. a 7. února

Vytváření užitkových a dekorativních předmětů podle starých vzorů nebo podle vlastního tvořivého záměru je nejen neobyčejně poutavá forma trávení volného času, ale i možnost podnikání a práce na venkově. S řemesly přicházejí k jejich nositelům i nové vědomosti o kulturních tradicích, hlubší poznání vlastností přírodních materiálů a technologií ruční výroby i poznávání samých sebe. Přijďte se seznámit se starými řemesly typickými pro Moravský kras a navštívte současné řemeslníky – držitele značky Moravský kras – regionální produkt®. Získáte nejen inspiraci, ale i informace o tom, kde získat finanční prostředky na rozvoj vašeho podnikání.

Chov ovcí v systému trvale udržitelného zemědělství

Termín 6. a 7. března

Chováte nebo chcete chovat ovečky, nebo se vám prostě jenom líbí? Přijďte se na ně podívat a dozvědět se více o plemenech ovcí, jejich chovu, zpracování vlny a dalších produktech. Navštívíte několik chovatelů a dozvíte se, jak začínali s chovem oveček, v čem to bylo těžké a v čem naopak potěšující. Ochutnáte i několik gastronomických specialit.

Ochrana biodiverzity starých a tradičních odrůd a mizejících plevelů

Termín 27. a 28. března

Jedli jste někdy jídlo z bobu nebo hrachoru? Asi ne. Dříve měl každý kraj své typické odrůdy, které se tam udržovaly po dlouhé generace. Ty poskytovaly sice nižší, ale zato stabilní výnosy a sloužily k přípravě typických jídel a místních specialit. Vyjadřovaly svým způsobem ducha místa či kraje i lidí v něm žijících. Na akci se dozvíte, kde se ještě staré odrůdy pěstují, kde se dá sehnat jejich osivo, samozřejmě něco o ekonomice jejich pěstování a navštívíte podnik, který se jejich pěstováním a množením zabývá.

Protierozní ochranná opatření v zemědělské krajině

Termín 3. a 4. dubna

Až do nedávné minulosti bylo politickou prioritou intenzivní využívání půdy, které vedlo k postupné degradaci půdních vlastností, zejména v důsledku vodní eroze. Zvětšování bloků orné půdy, intenzivní hnojení a výstavba odvodňovacích systémů – to vedlo ke zhoršování kvality povrchových vod. Přijďte se seznámit s aplikacemi ochranných protierozních opatření v Moravském krasu a s podpůrnými finančními programy, se kterými se realizují.

Chov koz v systému trvale udržitelného zemědělství

Termín 17. a 18. dubna

Pamatujete si ještě dobu, kdy kozu chovali v každé domácnosti? Přijďte se na ně podívat a dozvědět se více o plemenech koz, jejich chovu, zpracování produktů. Navštívíte i jednu z nejúspěšnějších kozích farem, kterou vedou manželé Sedlákoví v Šošůvce.

Chov včel v systému trvale udržitelného zemědělství

Termín 15. a 16. května

Přijďte na akci, na které se dozvíte, jak začít včelařit. Včelaření je vhodný koníček pro celou rodinu – je to bohatá zájmová činnost, kdy člověk pozná pořádný krajíc přírody a také sám sebe. Že mají včely žihadla? To mají, potřebují je na obranu proti vetřelcům do úlu. Použijí je proti vám nebo sousedům? To záleží jen na vašem chování a způsobu včelaření. Navštívíte včelařskou hobby farmu v době vytáčení medu. Sami si můžete odvíčkovat medný plást a ochutnat regionální produkty v Občerstvení Včelka. Dozvíte se o atraktivních včelařských rostlinách a projdete se k Macoše přes Vilémovickou stráž s druhově bohatou přirozenou včelí pastvou.

Značení místních produktů, marketing a propagace značky

Termín 22. a 23. května

Jste výrobce z turistického regionu Moravský kras a okolí? Tak hlavně pro vás je určena tato akce. Z Moravského krasu pochází pestrá paleta výrobků, které jsou spojeny s tradicí a umem místních lidí, jsou velmi kvalitní a šetrné vůči přírodě a životnímu prostředí. Pro tyto výrobky platí regionální značka, která garantuje jejich původ, originalitu, vazbu na území, a zároveň slouží ke zviditelnění místní produkce. Dozvíte se, v čem je značka výhodná, kde a jak podat žádost a jak značku používat. Navštívíte také několik výrobců – držitelů značky Moravský kras – regionální produkt® a ochutnáte jejich výrobky.

Akce jsou realizovány s finanční podporou z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Bližší informace a podrobnosti o všech akcích naleznete na www.spolek-moravsky-kras.cz. Na akce je nutné se předem přihlásit mailem (masmk@seznam.cz), telefonicky (516 446 623), nebo poštou na adresu místní akční skupiny MAS Moravský kras o.s., Sloup 221, PSČ 679 13. Podrobnosti o všech vzdělávacích akcích naleznete i na informačních letáčcích připravených ke každé vzdělávací akci.

Úspěšné exkurze pokračují i v roce 2009

Netopýří zimování

V Moravském krasu žije většina druhů našich nočních letounů – netopýřů. Snad každý se ve svém životě s nimi setkal. Za letních večerů je můžeme vidět lovit kolem pouličních lamp nebo v parcích. Přes den tráví čas v letních skrýších na půdách či historických věžích. Chcete se na ně podívat zblízka? Chcete vidět, jak přečkají mrazivé zimní období? Vydejte se za nimi do Kateřínské jeskyně. Život netopýřů je plný zajímavostí a my vám je ukážeme zblízka. Průvodcem vám bude Jan Zukal, setkáme se u vstupu do Kateřínské jeskyně na Skalním mlýně, a to v 8.30 hodin. Výprava za netopýři se uskuteční 21. března a 11. dubna.

Přijďte se zaposlouchat do ptačího zpěvu

Rozmanité prostředí krasu poskytuje domov mnoha druhům ptáků, nalezneme zde výra, krkavce i ledňáčka. Pojďte s námi na procházku údolím Řičky nebo krasové Punkvy a poznejte život vysoko ve větvích stromů. Průvodcem bude zkušený ornitolog Miroslav Čapek, který vás naučí některé z našich pěvců poznávat. Pokud máte vlastní dalekohledy, vezměte si je laskavě s sebou!

Sejdeme na konečné autobusu č. 45 v Mariánském údolí v 7 hodin dne 25. dubna nebo u informačního centra na Skalním mlýně 2. května v 8 hodin.

Botanické vycházky

Na malém území Moravského krasu se střídají suťové lesy, květnaté bučiny s orchidejemi i teplomilné doubravy. Krajina nabízí prostor různým typům vegetace i vzácným druhům rostlin – patří k nim dekorativní kapradina jelení jazyk, nebo stepní květena škrapových strání. Dokážete je sami najít a určit? Víte, co všechno kvete a roste kolem nás?

Karin Hustáková vám prozradí zajímavosti o přírodní rezervaci Čihadlo. Sraz je 9. května v 9.40 hodin v Babicích (dolní autobusová zastávka – bus 210 z Bílovic v 9.17 hod).

Zdeněk Musil vás pro změnu provede přes Vilémovickou stráž až ke světoznámé propasti Macocha a přiblíží vám tuto pestrou část krasu z botanického hlediska. Sejdeme se ve Vilémovicích u zastávky autobusu v 9.15 hodin dne 30. května 2009.

Zeptejte se místních

Kapr na taliři

Naporcovat kapra tradiční metodou na filety je pro někoho složitější záležitostí. Jiný způsob představuje porcování na stejně široké „podkovičky“ – říká se jim stejky.

U vyvrhnutého, podélně nerozpůleného kapra vedeme příčné řezy přes páteř podél žebních kostí. Tak se ryba porcuje až ke konci břišní dutiny, ocasní partii rozdělíme podélně.

Kapr podle porybného

Porybný na Olšovci Josef Kocman si taky rád pochutná na Jedovnickém kaprovi. Očistí je a připraví, samotnou práci v kuchyni přenechá manželce. Nejvíce mu chutnají podkovičky po mlynářsku. Porce ve tvaru podkoviček dobře omyjeme pitnou vodou a osušíme. Pak potřeme porce citrónovou šťávou, což výrazně posílí chuť masa. Třetím krokem je solení – to můžeme udělat i několik hodin před vlastní přípravou. Porce pak obalíme v hladké mouce smíchané s mletou červenou paprikou a osmažíme po obou stranách.

Kapr se smetanou

Asi kilového kapra umyjeme, potřeme citrónovou šťávou a osolíme. Na dno pekáče položíme několik špejklů a na ně maso umístíme. Přidáme máslo, nakrájenou cibuli, trochu octa, vodu a pepř (stačí tři kuličky). V troubě pečeme rybu dočervena za častého podlévání smetanou. Pečeného kapra přendáme na mísu a přelijeme procezenou omáčkou.

Moravská vesnička láká malé i velké

Malé i velké obdivovatele si našla nová atrakce jak mezi obyvateli Blanska, tak i návštěvníky Blanská a Moravského krasu. V budově areálu ČKD na Gellhornově ulici, směrem na Skalní mlýn, vyrostla začátkem srpna dvanáct metrů dlouhá Moravská vesnička. Domy jsou postaveny z tvrzeného papíru, dalším materiálem je dřevo, textil, sádra a další.

„Nejdříve jsem udělal pár figurek pro děti. Nezůstalo jen u nich. Brzy se ze záliby stal koníček, kterému se věnuji denně po práci už celých sedm let,“ říká Miroslav Mužík z Blanska, pod jehož rukama vesnička vzniká. Zdaleka totiž není hotová a autor má mnoho plánů. Už teď se připravuje na konec letošního roku, kdy vesničku doplní Betlém.

Návštěvníci, kteří na výstavu přicházejí, jsou většinou ohromeni. Vesnička má dnes více než padesát domů, mezi nimiž je dominantní kostel s vysokou věží. V uličkách a na dvorcích ale není pusto. Když budete pozorní, napočítáte téměř tři sta třicet zvířátek od slepic po krávy, dále téměř tři sta padesát lidíček vysokých kolem desíti centimetrů. Nutno dodat, že sto čtyřicet figur je pohyblivých.

Scenérie přibližuje život na vesnici, nechybí dvorek s drůbeží, pila, dílna, vrchovatě naložené povozy, ale ani

vesnická tancovačka. Některé domky jsou kompletně vybaveny. Celý systém pohybu je založen na vačkové soustavě. Základem je šestadvacet elektromotorů.

„Je to dílo mojí fantazie. Podobnost některých staveb je čistě náhodná. Navíc všechno jsem udělal vlastníma rukama. Nikdo mi nepomáhá,“ říká architekt, stavitel, truhlář, krejčí a malíř v jedné osobě, ve skutečnosti vyučený frézař kovů, který dnes pracuje ve výdejně jedné z kuřimských firem. I hlavičky postavíček zabydlujících Moravskou vesnici jsou jeho dílem. Odlévá je do plastelíny ze sádry a pak si je i maluje. Svě vesničany i obléká.

Jednotlivé díly dnešní expozice byly dlouho uschovány u Mužíků ve sklepě. „Bylo mi líto, že to nikdo nevidí, a tak vznikl nápad postavit vesničku a představit ji lidem. Sám jsem viděl celé své dílo poprvé až při jeho instalaci,“ prozradil Miroslav Mužík a dodává, že má stále potřebu něco vymýšlet a dělat. Sedět u televize ho prostě nebaví. A tak se vesnička bude dále rozrůstat. „Nápady mají i kamarádi z práce, diskutujeme o tom, jak se která figura bude hýbat. Mnozí se už přišli podívat a nešetřili chválou,“ dodává autor s tím, že nejvíce nadšení vzbuzuje vesnička u dětí a důchodců.

Naše produkty byly v Bruselu

V polovině června pořádaly české kraje a Stálé zastoupení ČR při EU před budovou Českého domu v Bruselu druhý ročník pouliční slavnosti Czech Street Party. Cílem bylo oslovit širokou veřejnost a přispět k vytvoření pozitivního obrazu o České republice z pohledu jejího bližícího se předsednictví v Evropské unii.

Návštěvníci zde měli možnost získat informace o všech krajích České republiky a seznámit se s jejich typickými

produkty. Mezi firmami které se zde představily nechyběla ani Místní akční skupina Moravský kras. Svými jedinečnými sýry se zde prezentovali její členové. Mlékárna Otínoves nabízela plíškový sýr Niva extra, Eva Sedláková ze Šošůvky kozí sýr a Zoltán Korenek z Hlubokých Dvorů u Černé Hory sýry ovčí.

Všechny tyto potraviny nesou označení Moravský kras – regionální produkt® s logem modré kapky.

Strategický plán je hotový

Pokračování ze strany 1

4. Příležitost pro krajinu

Cílem je zvyšování společenské hodnoty lesů, ale i získání investic pro pořízení lesní techniky. Mohou vzniknout nové pěší trasy, směrové tabule a značení, ale také odpočinková místa podél tras a stezek, mostky, zábradlí či parkovací místa nebo rozhledny. Lesnická technika by měla sloužit budování a údržbě lesních cest a stezek, hrazení bystřin nebo například prvotnímu zpracování dříví ekologickými technologiemi.

5. Příležitost pro podnikání

Nosnou myšlenkou je podpora zakládání a rozvoje mikropodniků do pěti zaměstnanců. Cílem je zvýšená stabilita venkova prostřednictvím vytváření nových pracovních míst. Pozornost bude zaměřena na podporu drobné výroby a řemesel, například truhlářství, tesařství, pletení košíků a výrobu keramiky. Představuje například modernizaci stávajících provozoven, rekonstrukce nebo výstavbu nových budov, ale i pořízení strojů a technologií.

6. Příležitost pro místní produkty

Oblast je zaměřena na zvyšování hodnoty zemědělských a potravinářských produktů, počítá i s modernizací zemědělských podniků. Cílem je podpora rozvoje malých a středních podniků, podpora výroby, prodeje a propagace regionálních produktů a také rozvoj tradičních řemesel a drobného podnikání.

7. Příležitost pro všechny generace

Tato kapitola má široký záběr. Zahnuje oblast občanského vybavení a služeb, ale i zázemí pro společenské, kulturní, sportovní, spolkové i církevní aktivity. Je pamatováno i na informační a školící střediska s využitím informační techniky. Konkrétním výsledkem může být například nový dům s pečovatelskou službou, centrum pro seniory, ordinace pro lékaře nebo stravovna, nová knihovna nebo spolkový dům. V oblasti sportovních a volnočasových aktivit jde například o hřiště, tělocvičnu, dovybavení kluboven například výpočetní technikou nebo mobiliárem.

Přesná výše finančních prostředků k rozdělení zatím není stanovena. Podle počtu obyvatel v území MAS Moravský kras se dá předpokládat, že to bude kolem dvanácti milionů korun ročně. Na základě zpracovaných projektů se o ně mohou ucházet obce, neziskové organizace nebo podnikatelé. Nelze vyjmenovat všechny konkrétní oblasti, kterých se strategický plán místní akční skupiny pro období následujících pěti let dotýká. Možností je mnoho. Je proto nutné sledovat nejen výšky ve obcích, ale především webové stránky www.spolekmoravskykras.cz. První výzva na předkládání projektů se předpokládá v září příštího roku, a to na oblast Příležitost pro objevy, Příležitost pro místní produkty a Příležitost pro všechny generace. Poradenství a pomoc se zpracováváním projektů bude poskytovat místní akční skupina.

MAS Moravský kras

Porybný:

MASO NAŠICH KAPRŮ JE VYSOCE KVALITNÍ

Rybníkářství na Jedovnicku má staletou tradici. Není divu, že kapři, chováni v rybníku Olšovec, získali letos na jaře označení s modrou kapkou Moravský kras – regionální produkt®.

Doba vzniku jedovnických rybníků není přesně známa. Potoky, bažinaté louky s tůňemi a močály samy předurčovaly místo pro jejich vznik. Zřejmě tak uvažovali i dávní hospodáři tohoto kraje, kteří dovedli vytěžit z vod rybníků skutečné bohatství. Nasypali hráze, upravili břehy. Že to bylo skutečně dávno, dokazují zprávy o prodeji lokality „ves za rybníkem“. Vedle Jedovnic vznikla i ves Budkovany, o které se píše roku 1371, kdy Vok II. z Holštejna upsal na vsi své ženě věno.

Voda z rybníků byla laciným a jediným zdrojem energie k pohonu strojů, ale hlavně sloužily k chovu ryb. Že rybářství má v Jedovnicích dlouhou tradici, dokazují zprávy o výlovcích a také nalezená váha na vážení ryb s letopočtem 1741.

Obec dlouho usilovala o to, aby rybníky dostala do vlastního majetku. Po

jednáních v letech 1929 – 1931 získala rybníky Olšovec a Budkovany a část lesa za 291 000 korun. Peníze na první splátku byly získány půjčkou mezi obyvateli obce. První rybolov ve své režii provedla obec v roce 1931, bylo naloveno 100 q ryb. V září 1939 začala stavba nových stavidel na Olšovci. Celé zařízení, které mohlo sloužit celá desetiletí, vydrželo jen šest let. Koncem druhé světové války padlo za obětí ustupující německé armádě. Na podzim roku 1946 se začalo se stavbou nových stavidel.

Rybník Olšovec byl v roce 1972 vyhlášen za rekreační oblast. Stal se vyhledávaným místem odpočinku a rekreace. Začala také velká úprava rybníku Budkovany, místo jednoho, rákosem obrostlého, vznikly rybníky tři. Dostaly názvy – Budkovany, Vrbový a Dubový. Zatím poslední úpravy rybníka Olšovec skončily v letošním roce. Za podpory Státního fondu životního prostředí byl odbahněn, vyrostla nová hráz s potřebnou technikou i rybářskou baštou. Náklady činily téměř třicet pět milionů korun.

„Působím na Olšovci sedmáct let jako porybný. Chodil jsem pomáhat při výlovcích už dřív, a tak se letos chystám na svůj už třicátý sedmý. Ani jednou jsem nevynechal,“ řekl Josef Kocman. Zřejmě nikdo jiný neví o jedovnických rybnících a chovu kaprů víc než on.

Letošní výlov je připraven na poslední říjnový víkend. Lovit se bude samozřejmě především kapr. Doplňkovou rybou je tolstolobík a amur, z dravých ryb candát a štika, dále sumec a okoun. Do sítě se dostane i nějaký ten lín nebo plotice.

Nakupujeme dvouletou násadu, protože máme málo rybníků na to, abychom si ji dělali sami. Násadu si držíme na rybníku Budkovany. Ta za rok doroste asi do váhy kilo a půl. Když je příznivé období, je to i více. Na jaře Budkovanský rybník přelovíme a ryby putují do Olšovec, kde už dorostou do tržní velikosti, váží tedy kolem dvou až tří kilogramů,“ popisuje porybný a dodává: „Měli jsme tu kapra šupináče, který vážil osmáct kilo. Ale to byl takový maskot. Toho jsme každoročně vylovi

a zase pustili. I třicetiletí sumci jsou už dnes minulostí.“

Na Olšovci se ryby chovají extenzivním způsobem. Co jim matka příroda dá, to mají. Nehnojí se, nepřikrmuje. „Přírůstky jsou jen z přirozené potravy. Proto je maso našich kaprů velmi kvalitní a je vysoce hodnoceno jako ekologický produkt,“ zdůrazňuje pan Kocman.

Rybník Olšovec si letos drží provozní stav vody. To znamená, že zadržuje téměř milion kubiků. Porybný, který se ve svém řemesle vyzná, naplánoval, že vypouštění Olšovec začne 5. října, aby byl k výlovu náležitě připraven. „Pamatují si, to jsem byl ještě kluk, že před výlovem bylo deštivo a rybník do termi-

ny nevytekl. Lovilo se na velké vodě. To byl problém. Ryby jsou chytré a dokáží se sít vyhnout,“ vzpomíná Josef Kocman a přidává historku o sportovním rybáři, který si chtěl zarybařit přímo v laviště. Skončilo to tak, že zapadl do bahna a nemohl ven. Chlapi museli vzít lodičku a milého rybáře vytáhnout. Jeho vysoké boty ale už nezachránili, přivezli muže na břeh jen v ponožkách. Odměnou jim byla litrovka rumu za záchranu života.

Letošní výlov připadá na víkend 25. a 26. října. Zatímco u sítě, kádí a vah se budou činit rybáři, vy si můžete nakoupit čerstvé ryby přímo na hrázi nebo ochutnat už hotové rybí speciality.

Erika je dívka mnoha řemesel

Erika Jonicová má šikovné ruce a hlavu plnou nápadů. Vyučila se v blanenské Metře a přesto měla o své budoucnosti jinou představu. Táhlo ji to k výtvarné tvorbě. Sen se jí plní, dnes pracuje se sklem, o kterém neměla nekdávno ani ponětí.

Začalo to asi před pěti lety. Přítel Pavel vyráběl vestavěné skříně a hledal možnosti, jak podtrhnout jejich originalitu například leptanými skleněnými

výplněmi. Studovala potřebnou literaturu, hledala poznatky u zkušených sklářů. Její snahy podpořil i akademický malíř Ilja Hartinger.

„Začala jsem s leptáním skla. Musím ale říci, že je to velice nebezpečná technika. Pracuje se s kyselinou fluorovodíkovou, která je silně toxická. Pro tuto práci jsem musela získat osvědčení, které mi dovozovalo nakládat s nebezpečnými látkami, musela jsme

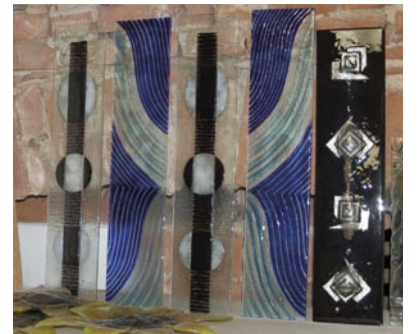

si sehnat ochranné oblečení – gumové zástěry i gumáky, masky s filtry. Byla to šilná práce, ale krásná,“ vzpomíná Erika. Po kontaktu s výrobní firmou zájem o její práci pomalu narůstal. Hledala tedy další inspiraci. A tak odjela do Düsseldorfu, kde se pravidelně koná výstava věnovaná sklu a jeho zpracování. „Byla jsem překvapená. O leptání jsme nic nenašli. Odpověď byla ale prostá. Tuto technologii Evropská unie téměř zakázala z důvodu ochrany životního prostředí. Našla jsem tam ale něco jiného – fusing. Tato technika zpracování skla mne prostě doslova dostala a u nás se o ní tehdy prakticky nevědělo. Jedná se vlastně o spékané sklo,“ říká mladá výtvarnice, která dnes žije a tvoří v Malhostovicích.

Fusing ale skončil v archivu. S leptáním skla začaly být problémy. Erika se pustila do zpracování ratanu. Sehnala dodavatele, nakoupila materiál, začala experimentovat s vyplétáním vzorů. A byl to zase úspěch. Už nebylo únosné pracovat ve fabrice a ještě se věnovat zálibě, která se stala druhou profesí. „Měla jsem obavu, ale přesto jsem zůstala tak říkajíc na volné noze. Udělala jsem si requalifikační kurz a získala jsem peníze na zahájení podnikání,“ vzpomíná Erika na své samostatné začátky. S ratanem dělala asi dva roky, ale zájem klesal. Vrátila se k fusingu. V Br-

ně na kurzu se naučila základy, začala shánět literaturu, sklo a další materiály. Před rokem si pořídila pec. Zkouší se se dá touto zajímavou technikou dělat. Je to dekorační sklo, uchváčena je výrobou šperků. „Baví mne vymýšlet něco úplně odlišného, než je běžné k dostání. Kombinuji sklo s gravírováním, matováním, baví mne sklo brousit, vrtat do něj, různě barevně přizdobovat. Začala jsem si sama dělat i kování a další zdobné prvky. Snažím se udělat všechno tak, abych nebyla na někom závislá. Tak se stále učím,“ konstatuje Erika, jejíž šperky si můžete koupit i v jednom z brněnských klenotnictví. Jak se dozvěděla, dostaly se jako dárky i do Španělska nebo Francie.

Fusing je jednou z nejstarších technologií zpracování plochého skla. Kdo ji chce zvládnout, musí mít nejen výtvarný talent, ale také hodně vědět o fyzice a chemii. Nejvýznamnější mistři tohoto umění byli Římané a Egypťané. Erika zpracovává tabulové sklo, přidává k němu různé příměsi, dává sklu tvar. Za teploty kolem 800 stupňů celsia pak vznikají například mísy i vázy, ale i zmíněné šperky a další dekorační předměty. Už teď plánuje koupit té největší pece, která je u nás k sehnání, protože by se jednou ráda vrátila k tvorbě dvojných výplní. Je nutné dodat, že její práce je někdy i fyzicky náročná. Nej-

větší zhotovené objekty váží i kolem patnácti kilogramů. Na štěstí má Erika přítele Pavla, ten je nejen jejím pomocníkem, ale i rádcem a inspirátorem.

„Mým snem je mít ateliér a pořádat semináře pro ty, kteří si chtějí fusing odzkoušet. Ráda bych také studovala na nějaké výtvarné škole. Ale to je při práci nemožné, tak sním alespoň o tom, že bych se dostala do nějakého sklářského ateliéru,“ prozradila své tajné přání sympatická výtvarnice.

O tom, že Erika Jonicová už o fusingu ledacos ví, svědčí i skutečnost, že pravidelně jezdí na Art festival do Českých Budějovic, vystavovala v Brně i v Malhostovicích. Další výstavy ji čekají v Brně i na severu Čech. Její práce nesou také označení Moravský kras – regionální produkt®.

Tři životní lásky Ivy Unčovské

Chrudichromy jsou malá obec, a tak není divu, že Iva Unčovská měla odmalá vztah ke zvířatům a v dětských snech si představovala, že jednou bude jejich ošetřovatelkou. Vyrůstala v krejčovské rodině, a také toto prostředí ji učarovalo a konečně starožitná ložnice dala základ její lásce k historii.

„Přiznávám, že máme doma jen jednu kočku, a i když jsem chodila na zemědělské učiliště a později na střední zemědělskou technickou školu, dnes na tuto svou zálibu opravdu nemám čas,“ říká Iva Unčovská, majitelka krejčovské firmy, a tak je jasné, která z zálib nakonec zvítězila. Ale cesta k tomu nebyla nijak jednoduchá. Ze začátku všechno vypadalo jinak.

„Po absolvování školy jsem nemohla najít práci. Čistě náhodou jsme v Boskovcích narazila na inzerát, že okresní muzeum v Blansku hledá referentku na své detašované pracoviště v boskovickém zámku. Tak jsem se dostala ke své lásce – k historii. Absolvovala jsem muzejnickou nadstavbu a díky tomu jsem poznala muzea téměř v celé republice. To se mi líbilo. Později jsem pracovala v Blansku. Zařizovala jsem výstavy a jejich propagaci, starala jsem se o to, aby byly sbírkové předměty správně uloženy. Dělala jsem i průvodkyni, a protože jsem chtěla chodit pěkně upravená,

tak jsem si zase sama šila,“ vzpomíná podnikatelka. Přišel rok 1989, poměry se změnily. Milovnice historie dostala výpověď. Bylo jí to líto, ale musela přemýšlet, co dál. Po dohodě se strýcem a tetou založila krejčovskou firmu s dívčím jménem Yvonne.

„Žila jsem na vesnici, kde ženy nosily bavlněné nebo dederonové zástěry. Chlapi nosili trenýrky a flanelové košile. Z toho vznikl náš základní sortiment. Začali jsme košilemi. Teta mne naučila stříhat, co jsem přes den nachystala, ona večer po práci šila. Rozšířili jsme sortiment. Nedalo se to ale zvládat. Teta začala pracovat ve firmě i se strýcem, přibrali jsme další švadleny. Museli jsme také přestavět dům, aby mohla vzniknout dílna. Dnes nás pracuje osm,“ shrnuje stručně Iva Unčovská sedmnáctiletou historii své firmy.

Výrobky dodává obchodníkům v celé republice, podmínky supermarketů jí připadají nedůstojné. Její dederonové zástěry jsou oblíbené například v Rakousku, ozval se už zájemce z Německa nebo z Francie. „Vyřizování takových obchodů dlouho trvá. Přednost má zatím Česká republika. Zkrátka se rozkukávám, co budu dělat dál. Líbí se mi myšlenka Doma krásná jako na ulici, i když původně není moje,“ vysvětluje energická živnostnice.

A její dílna má co nabídnout. Zástěry z dederonu i z bavlny. Nejoblíbenější je typ Anička bez rukávů a límečku s kapsami a bílým lemováním. Dobře se prodávají klasické bavlněné šlové zástěry, které na jaře získaly certifikát Moravský kras – regionální produkt®. Není divu, vždyť mají i certifikát kvality zpracování a kvality materiálu od Textilního zkušebního ústavu.

Před zimou jdou na odbyt flanelové košile i barchetové šaty. Oblíbené jsou

i dederonové zástěry v mnoha atraktivních barevných kombinacích, kterým se v dílně říká svůdné zástěrky. V pánské módě jsou dnes hitem prošívané jednobarevné černé a červené trenýrky. Vzory vznikají přímo z nápadů majitelky firmy a jejich spolupracovníků.

V dílně pracují jen ženy, a tak je pořád o zábavu postaráno. Ke špičkovým švadlenám patří teta Pavla Benešová. Když je práce dobře připravená, umí ušít flanelovou košili za dvacet minut,

dederonovou zástěru zvládne i s lemováním za čtvrt hodiny.

V krejčovské dílně vznikají i odstřížky. Z větších kousků se šijí nákupní tašky nebo chňapky. O menší mají zájem mateřské i základní školy nebo třeba domovy důchodců. V tom boskovickém se nedávno za aktivní pomoci Ivy Unčovské konala akce Proměny času v zástěrách a měla velký úspěch. Záštitu nad ní převzal hejtmán Jihomoravského kraje Stanislav Juránek, který se jí také osobně zúčastnil.

Před dvěma lety Iva vyhrála soutěž Živnostník roku Jihomoravského kraje. Loni byla třetí, letos je znovu nominována. Je i členkou hospodářské komory na Boskovicku. „Začala jsem se zajímat o zástěry podrobněji, vždyť lidé je užívají odepaměti. Tak jsem se zase dostala ke své lásce – k historii. Kdo má zájem, může se podívat na mě internetové stránky – www.yvonne.cz,“ říká.

Jak Iva Unčovská odpočívá? Našla si čtvrtou zálibu, a tou je cestování. Navštívila už Norsko, Finsko, Švédsko, Švýcarsko, Anglii, Belgii a Polsko. Několikrát byla v Rusku a teď by se zase ráda podívala do Moskvy, kde mám řadu přátel a známých. „Nedávno jsme podnikla cestu po Litvě, Lotyšsku a Estonsku, i tam jsem si fotila ženy v zástěrách. To už je nemoc z povolání,“ přiznává se smíchem Iva Unčovská.

Slévač Pavel: Litina má své kouzlo

K práci s litinou patří modeláři a slévači. Právě tato řemesla se na Blanenku často dědila z generace na generaci. Bylo to tak i u Zouharů v Rudici. Nejmladším nositelem této tradice je čtyřiatřicetiletý Pavel Zouhar.

„Máme to v rodině – dědeček byl modelář, stejně jako jeden z mých strýců, který je dnes už v důchodě. Tatínek je slévač, stejně jako byl druhý strýc a tuto profesi jsem si vybral i já. K našemu kraji tato povolání historicky patří. Slévačina je sice černější, ale má svoje kouzlo,“ říká Pavel Zouhar, který se s bratrem už jako malý kluk pokoušel odlévat indiány do pískové formy. Navštívit skutečné provozy slévárny v

Blansku měl možnost i jako žák jedovnické základní školy.

Po absolvování blanenského učiliště, kde patřil k nejlepším, nastoupil v roce 1991 do Nové slévárny. Vznikaly tam karusely, nejrůznější stojany za uplatněné technologie, u nichž byla nutná vyšší řemeslná zručnost. Postupně se ale i tyto technologie modernizují, písky samy tvrdnou, zručnost ustupuje do pozadí.

„Právě ten tvůrčí prvek mi začal chybět. Asi před deseti lety, to bylo před vánočními trochu volněji, jsem vymodeloval hlavu čerta. Líbila se. Chytl mě to. Prostě jsem měl potřebu tvořit. Zkoušel jsem hlinu, sádku... Pak jsem

si řekl: Jsi slévač, tak se věnuj tomu, co umíš,“ vzpomíná na své začátky Pavel Zouhar. Zkoušel dělat první odlitky, povzbudil ho i výtvarník, který o litině tvrdil, že to je krásný materiál. „Uznan jsem, že má pravdu. Dá se z ní dělat cokoliv. Vznikly první modely a odlitky, postupně jsem zkoušel různé povrchy. Snažím se vytvářet originální věci, ale počítám i s tím, aby byly cenově dostupné i pro „normální“ lidi. Prostě dělám uměleckou litinu trochu jinak než bývá zvykem,“ prozrazuje slévač z Rudice.

Používá různé technologie, většinu z nich si vymyslel sám. Nejčastěji jako základ používá modely vyřezané z polystyrenu. Plastika pak dostane dvě vrstvy žáruvzdorného nátěru. Až vytuhne, začne formování do pisku. Nejdřív jedna, pak druhá půlka. Konečná forma musí mít tak zvanou vtokovou a zaslepenou výtokovou soustavu. Jsou to kanálky, kudy kov do plastiky poteče. Pak se do formy nalije roztavený kov. Při teplotě kolem 1300 stupňů polystyren, který je tvořen z devadesáti procent vzduchem, shofí. Zbytky pohltí zmiňovaná výtoková soustava. Odlišné dílo musí nejdříve zchladnout, a když se forma rozklepne, je na světě plastika, kterou ještě čeká spousta práce s povrchovou úpravou.

Doma v dílně vznikají modely a dostávají nátěry. Pak svou práci Pavel Zouhar převází do slévárny, kde pokračuje.

„Drobnější věci, tak do deseti kilogramů, si většinou liji sám, z pánvičky, ručně. To zvládám. Na větší je nutné využít jeřáb. Mám štěstí, protože mají-

tel DSB Euro Blansko Milan Hlaváč, má pro mne pochopení a vychází mi vstříc,“ říká mladík z Rudice. Jeho přáním je, aby si lidé mohli drobné artefakty z litiny koupit a mít je doma nebo třeba jimi zkrášlit zahradu. Proto je pro něj důležitá i cenová dostupnost, což například u odlitků z bronzu není možné.

„Asi osm let jsme v zimě neviděl žádnou pohádku. Veškerý svůj čas věnuji litině. Každý den alespoň chvíli. Když usínám, přemýšlím co a jak budu dělat. Prstem si všechno ve vzduchu maluju a děti už si dělají srandu – tati, nad čím zase přemýšlíš? Je to jako droga,“ přiznává Pavel Zouhar s tím, že manželka by si teď přála litinovou svítlnu do pokoje.

Na zahradě v Rudici vznikla z bývalé garáže malá galerie. Můžete se podívat a si koupit to, co mladý slévač vymyslel a vytvořil. Praktické vázy, svícny, obrázky a plastiky. A zájem je, a to i přesto, že galerie byla pro veřejnost otevřena teprve letos na jaře a spousta lidí z blízkého okolí to ani netuší. „O prázdninách tu byla řada těch, kteří trávili v okolí dovolenou. Mnohé zajímá technologie. Rád jim to všechno vysvětlím. Vlastně tak dělám propagaci i svému řemeslu, s nímž se málokdo setkává. Někteří jsou překvapeni, že litina není jen poklop na kanál a rošt do kamen,“ dodává se smíchem Pavel Zouhar. Drobná litinová plastika může být skutečně hodnotným a originálním dárkem z Moravského krasu. Proto také chystá přihlášku k udělení známky a označení Moravský kras – regionální produkt® pro své litinové artefakty.

Malý pohled do historie

Pod pojmem litina se skrývá slitina železa s uhlíkem, pokud je uhlíku více než přibližně dvě procenta. Pokud je uhlíku méně, pak se jedná o ocel, která je, na rozdíl od litiny, tvárná.

Kolem roku 1698 vznikla na panství bohatého slezského rodu Gellhornů blanenská železárna. Přibližně od počátku 19. století se stává pojmem umělecká litina spojená s hutí Klamovkou.

Umělecká litina je stěžejním pilířem a pýchou sbírky Muzea Blansko. Právě tam se začátkem letošního září konala odborná konference pod názvem Česká umělecká litina v kontextu středoevropského železářství. Ale umělecká litina nemá jen bohatou minulost, má i žhavou přítomnost.

Ze staré sladovny bude hotel pro náročné

Pivovar Černá Hora je nejen nejstarším pivovarem na Moravě, ale má v našem regionu bezesporu i vedoucí postavení v oblasti snah o rozvoj cestovního ruchu. Na novinky jsme se zeptali jeho ředitele Jiřího Fůsky.

Začíná rekonstrukce starého pivovaru, co se chystá?

Naše několikaleté úsilí začalo reálnou podobou dostávat 9. září. Poklepáním základního kamene byla zahájena rekonstrukce staré sladovny na moderní hotel, která začne ještě před koncem letošního roku. Termín ukončení prací je stanoven na březen roku 2010.

Proč stavět nový hotel?

V Černé Hoře ani v jejím okolí není dostatek ubytovacích kapacit. Vybudovali jsme už penzion, který má 36 lůžek, máme k dispozici hotel v Olešnici s dalšími 42 lůžky. Můžeme zájemcům nabídnout dvou a třílůžkové pokoje, tři apartmány pro velmi náročné hosty, ale také možnost propojení dvou pokojů s příslušenstvím třeba pro větší rodinu s dětmi. Přesto to nestačí. Naším cílem je přilákat do regionu turisty a připravit pro ně takové zájezdy, aby u nás zůstali delší dobu. Proto jim také musíme nabídnout odpovídající služby a možnosti využití. Turismus je dnes důležitou součástí ekonomické prosperity regionu, proto je nutné návštěvníky v regionu udržet.

Na co se mohou první hosté těšit?

Bude to čtyř až pět hvězdičkový hotel s vysokým standardem a s kapacitou devadesáti nových lůžek. Počítáme s kongresovými sály, restauracemi, kavárnami. Nebudou chybět příležitosti pro sportovní využití – bowling, malý bazén a další. Pozornost věnujeme zejména možnostem odpočinku. Plánujeme relaxační centrum s množstvím procedur a kůr prospívajících lidskému organismu. Budou tam pivní lázně, solná jeskyně, a tak bychom mohli pokračovat dál. Cílem je nabídnout aktivity na celý den i večer, a to nejen dospělým, ale i jejich dětem. Proto počítáme například i s hlídací službou.

Nový hotel není levnou záležitostí.

Výstavba hotelu je snad nejvýznamnějším záměrem v oblasti cestovního ruchu nejen v našem regionu. Určitě význam této akce přesáhne jeho hranice. Náklady na náročnou rekonstrukci představují sto pět milionů korun. Pivovar pro realizaci svého záměru získal z kraje dotaci ve výši padesáti milionů.

Aktivity pivovaru se soustředí i na čerpací stanici v Krchově. Co tam plánujete nového?

Zakoupili jsme a zrekonstruovali čerpací stanici Krchov, v níž našla své místo i první regionální prodejna místních produktů. Mimo naše výrobky, které se prodávají ve státičkách, zde mají možnost nabídnout své produkty i další výrobci z regionu. Úspěch mají například medové výrobky, kozí sýry, mohli by se zapojit i další. Stále více lidí hledá při nákupu originalitu, speciality daného regionu – tady mají možnost. To není samozřejmě jediné místo. Už máme takových prodejen po Jižní Moravě deset a budeme budo-

vat i další, protože vidíme, že zájem o regionální výrobky roste.

S cílem posílit infrastrukturu oblasti jsme nedávno vykoupili další pozemky kolem této čerpací stanice. Chceme tam zbudovat záhytné parkoviště pro kamiony, abychom vyšli vstříc novým zákonům. Zejména nám ale jde o služby řidičům, protože podmínky, za kterých jsou dnes nuceni parkovat jsou často nedůstojné. Máme ubytovací kapacity, na čerpací stanici je odpovídající sociální zařízení včetně sprch. Můžeme tedy hodně nabídnout. Jsme připraveni zapojit se do struktury odstavných parkovišť.

Z programu Leader ČR 2007 se v Moravském krasu uskutečnilo šest investičních projektů. Vznikla i malá pekárna v rámci pivovaru. Jak si dnes vede?

Velmi dobře. Je stále populárnější, místní i projíždějící si na ni rychle zvykli. Stává se, že vyprodáno je už v časných ranních hodinách. Musím přiznat, že dnes už pekárna kapacitně poptávce nestačí. Uvažujeme o jejím rozšíření v nových prostorách.

Černá Hora jako obec je stále populárnější. Chybí tady ale celá řada služeb i drobných řemeslných provozoven, které na vesnicích dříve byly běžné. Mám na mysli i modernější aktivity jako jsou rozmnožovací nebo kopírovací služby. V tomto ohledu má region ještě mnoho rezerv. A to nemluvíme například o agroturistice, která má u nás řadu zatím nevyužitých možností.

Jaké novinky připravuje pivovar na trh?

V současné době připravujeme na trh lahvové borůvkové pivo, které si lidé oblíbili jako sudové. Pro svou charakteristickou chuť je hodně vyhledáváno ženskými zákazníky. Žhavou novinkou bude pivo pro dobré vidění. Nealkoholické pivo bude obsahovat například karoten a další prvky podporující dobrý zrak. Díky své hořké kvalitě bude zahánět žízeň a ocení ho například ti, kteří tráví hodiny u počítače.

Turistická informační centra a specializované prodejny

Zájem o výrobky s označením Moravský kras – regionální produkt® stále roste. Máte-li zájem se o nich dozvědět více, můžete se obrátit na uvedená turistická informační centra. Existují již i tři specializované prodejny, kde si můžete omezený sortiment výrobků s logem modré kapky zakoupit. Místní akční skupina Moravský kras usiluje o to, aby se síť specializovaných prodejen v budoucnu ještě rozrostla.

Blanenská informační kancelář Blanka
Rožmitálova 6
678 01 Blansko
telefon: 516 410 470
fax: 516 410 480
e-mail: info@info.bk.cz
www.blansko.cz

Ústřední informační služba Skalní mlýn
Skalní mlýn 65
678 25 Blansko
telefon: 516 410 024, 516 413 575
fax: 516 413 575
e-mail: uismk@cavemk.cz
www.cavemk.cz

Boskovice – Městské informační středisko
Masarykovo nám. 1
680 01 Boskovice
telefon: 516 488 677, 516 453 253
fax: 516 453 253
e-mail: informace@boskovice.cz
www.regionboskovicko.cz
www.boskovice.cz

Informační a vzdělávací centrum města Rájec-Jestřebí
Komenského 620
679 02 Rájec-Jestřebí
telefon: 516 432 191
e-mail: informace@rajecjestrebi.cz
www.rajecjestrebi.cz

Informační centrum Sloup
679 13 Sloup 1
telefon: 516 435 237, 516 436 016
fax: 516 435 237
e-mail: sloup@sloup.info
www.sloup.info

Turistické informační středisko Macocha – Horní můstek
Chata Macocha
679 06 Vilémovice
telefon: 516 444 260

Turistické informační centrum Veselice
telefon: 773 041 644
e-mail: info@rozhledna-veselice.cz
www.vavrinec.cz
www.rozhledna-veselice.cz

Informační středisko Ostrov u Macochy
679 14 Ostrov u Macochy 107
telefon: 516 444 239
e-mail: info@ostrovumacochy.cz
www.ostrovumacochy.cz

Informační středisko Jedovnice
Havlíčkovo nám. 311
679 06 Jedovnice
telefon: 516 442 284
e-mail: knihovna@jedovnice.cz
www.jedovnice.cz

Informační středisko Větrný mlýn
679 06 Rudice
telefon: 516 443 528, 602 729 084
e-mail: obec@rudice.cz
www.rudice.cz

Benzínová čerpací stanice Krhov
Nonstop prodejna regionálních výrobků
telefon: 602 753 459
e-mail: csforman.krhov@centrum.cz

Podniková prodejna Pivovaru Černá Hora a.s. Nonstop prodejna regionálních výrobků Fortna
Pivovarská 5
679 21 Černá Hora
tel. 516 482 417
fax: 516 482 438
e-mail: pivovarch@pivovarch.cz
www.pivovarch.cz

Včelařská prodejna a občerstvení Včelka
Vilémovice 77
679 06 Jedovnice
tel. 777 563 395
e-mail: info@vclapromoravskykras.cz
www.vclapromoravskykras.cz

PANÍ LOUKA: Pověst o lipovecké Bílé paní

Dědina Lipovec chová ve svých pověstech, dochovaných v ústním podání, vzpomínku na Bílou paní, která je zvěčněna v místopisném názvu polní tratě zvané Paní louka. V dolině za Vráčovými a Bejkovými Člopy u Příční cesty byla před mnoha a mnoha lety louka, na které pramenila studánka s namodralou, jak křísťál průhlednou vodou, jež nezamrzala ani v době největších mrazů. Pít vodu zde chodili sedláci, děvečky, pasáci, dřevorubci i uhlíři, kteří zde nejdou potkali tajemnou bytost – Bílou paní, o které je toto vyprávění, které se v Lipovci přenášelo z generace na generaci...

Jednou poslali ženci z blízkého lánu děvče za bílého dne se džbánem pro vodu. Děvče běželo, pokleklo na okraj studánky a nabralo plný džbán pramenité vody. Jak chtělo povstat a odejít, uvidělo v zrcadle studánky bílou postavu ženy. Zvedlo hlavu a skutečně, na druhé straně studánky stála Bílá paní, oděná v bílý háv od paty až k hlavě, a slzy jí kanuly po tváři. Děvče úletem vyskočilo a bez džbánu přchalo k žencům. Když udivení ženci šli ke studánce zjistit, co se děje, Bílá paní byla pryč a na dně džbánu se leskl stříbrný peníz, český groš se znakem českých králů.

Jiný případ se stal po mnoha létech. Dva sekáči se vypravili na kosení louky o senoseči. Když již slunko stálo hodně vysoko a za nimi ležely řady pokosů, přišla selka a donesla jim svačinu. Za chvíli odešla domů na vaření oběda. Sekáči při svačině odpovídali na požaté půlce louky. Všude bylo ticho, ani lističek se nepohnul. Slunce hřálo nad Lipovcem, Paní louka voněla mateřídouškou a jen včely spokojeně bzučely a sály sladkou šťávu v kališcích kvítků dosud neposečené půlky louky. Sekáči povsta-

li, přibrousili kosy a než se rozpáhli k práci, jejich oči se snesly po louce, kde úzasem strnuly na jednom místě. Po nepozatě půlce Paní louky kráčela Bílá paní. Šla louce napříč, až ke studánce, a ruce měla sepnuty k modlitbě. Sekáči, jati hrůzou, přchali do vesnice. A když se s nimi několik lidí vypravilo zpět, nenašli na Paní louce ničeho, ani v trávě nebylo stop po kročejích člověka. Jen včelky spokojeně bzučely dál, dokud sekáči neposekli druhou půlku louky.

Od té doby uplynula řádka let. Až jednou o Velkém pátku se z lesa Hatmanu vraceli domů lipovečtí uhlíři, kteří pátili robotou dřevěné uhlí. Na chodníku, který křížoval Paní louku, potkali

z ničeho nic Bílou paní. Pozdravili ji křesťanským pozdravem: „Pochválen buď Ježíš Kristus.“ A tu prý jim Bílá paní odpověděla: „Až na věky amen.“ Na to odhrnula závoj, usmála se a pravila: „Pán Bůh Vám to zaplat.“ a u studánky zmizela. Od těch časů ji už nikdo nikdy neviděl. Studánka na Paní louce časem zanikla. Byla zaplavena hlinou při lijávcích a nikdo ji už nevyhloubil.

Kdo ona Bílá paní vlastně mohla být? Zmíněná louka se zřejmě se vázala k některé hradní paní, která byla majitelkou těchto statků. Z historie známe mnoho pánů hradu Holštejna a panství holštejnského, známe i jména jejich manželek. Ale jen u několika z nich však můžeme hypoteticky předpokládat přímý vztah k Lipovci, jakožto cenné součásti panských statků. První možnou

Stríčky odjinud

Značit chtějí i další regiony a výrobci

Připojit se ke skupině deseti regionů se značkou má zájem i mnoho dalších oblastí, a to jak v České republice, tak v zahraničí. V Prácheňsku uvažuje o zavedení značení Místní akční skupina LAG Strakonicko, Občanské sdružení Zvon zase plánuje značení v Českém lese, resp. na Tačovsku. Na Asociaci regionálních značek, o.s. se obrátila například Haná, Horní Pomoraví, České Švýcarsko či Broumovsko. Zájem o český koncept značení projevily také zahraniční regiony, konkrétně na Slovensku, v Polsku, Rakousku, dokonce i v Turecku a Mongolsku a síť národních parků v USA.

Iva Dyková z Asociace regionálních značek uvádí, že v Beskydech už evidují třicet certifikovaných produktů, a že se výrobci hlásí po dvou letech k obnově certifikátů. V Moravském krasu se certifikační komise seje koncem října, o značku se hlásí dalších pět výrobců.

Asociace regionálních značek, o.s.

osobou je Skonka, manželka Voka II., který jí roku 1371 zapsal věno na všech vsích, náležející k hradu Holštejnu. Druhou a nejpravděpodobnější postavou Bílé paní by mohla být Kateřina ze Mstěnic, manželka Voka IV. Tento držitel panství se psal ještě za života svého otce jako Vok z Lipovce a sídlil v Lipovci na panském dvoře, jehož existence byla v historických publikacích doposud opomíjena. Roku 1406 dal připsat jako věno své ženě Lipovec se dvorem, Senetářov, Dvorce, část Vilémovic, lázně a rybník v Podomí a rybník v Ostrově. Jak z historie víme, Vok IV. byl velký válečník, účastnil se ještě se svým otcem markraběcích válek, no a neslavně skončil za válek husitských, kdy padl v bitvě pod Vyšehradem. Když

k tomu přičteme údajné Vokovo milostné vzplanutí k Anežce, dceři Smila z Osové na Petrovčích, a následné vypálení Petrovické tvrže zhrzeným nápadníkem, pak máme důvod přemýšlet o životním štěstí či neštěstí jeho manželky. Z výčtu žen, které držely zboží v Lipovci, a neměly to nijak lehké, nelze vypustit ani Kunku z Rakovských, matku Markétu z Popůvek na Pozořicích.

Kunka měla v rodině problémy a po smrti svého manžela roku 1528 byla dokonce poháněna svým zetěm Janem z Vidbachu k zemskému soudu. Ten na ní např. soudně vymáhal věno pro její dceru Markétu, žáloval jí, že nechala skopat hráz rybníka v Lipovci, takže zůstal pustý, nebo že odvezla z ostrovského dvora lavice, žlaby a dveře. Zkrátka: rodinné poměry – žádná sláva!

Která z žen, jež vlastnila statky v Lipovci, chodila po smrti jako Bílá paní po Paní louce, se již nikdy nedozvíme. Ale i tak můžeme poslouchat vyprávění našich prapředků, a v našich myslích nám zůstává nostalgická vzpomínka na zašlé časy...

Na motivy povídky Vincence Průchy napsal Jan Celý

Doma v Moravském krasu • Sezónní (pololetní) turistické noviny pro území Moravského krasu • Evidence: MK ČR E 17 343 • Vydává MAS Moravský kras o. s., Sloup 221, 679 13 Sloup, IČO: 27028992 ve spolupráci s Asociací regionálních značek, o.s., nám. 14. října 1307/2, 150 00 Praha 5
• Kontaktní osoby: Jozef Jančo, tel. 739 042 933, masmk@seznam.cz, Iva Dyková, tel. 724 159 439, dykova@arz.cz, Tereza Vacková, tel. 724 159 826, vackova@arz.cz • Odpovědný redaktor: Marta Antonínová • Grafický návrh: 2123 design s.r.o. • Sazba: Ivana Baláková

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Projekt byl podpořen v grantovém řízení MŽP. Materiál nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.